

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 22. 12. 14

nr. 5431 podpis

Warszawa, 18. 12. 2014 r.

III.7065.445.2014.LN

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich

Wpłynęło dn. 22. 12. 14, zał.
nr. 8021 podpis

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

dot. BPS/043-63-2737/RPO/14

komunikat Perle Marzette

Nawiązując do oświadczenia złożonego przez senatora Jana Rulewskiego podczas 63. posiedzenia Senatu RP w dniu 23 października 2014 r. uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

W opinii Rzecznika Praw Obywatelskich przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu pozostaje centralnym zadaniem władzy publicznej, a brak efektywnych regulacji prawnych i działań administracji w sytuacji skrajnej biedy, wykluczenia społecznego i bezdomności w powiązaniu z przeszkodami w tworzeniu zasobów lokali komunalnych i socjalnych w gminach oraz programów wyprowadzania z bezdomności rodzi szczególne zagrożenia dla przestrzegania praw człowieka. Z tego względu zagadnienia te znalazły się na czele rankingu problemów, które stanowią największe zagrożenie z punktu widzenia przestrzegania praw człowieka i obywatela w naszym kraju, przygotowanego już po raz drugi przez Rzecznika Praw Obywatelskich z okazji Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka (10 grudnia 2014 r.).

W ubiegłorocznym rankingu naczelnym problemem w ocenie Rzecznika był brak skutecznej strategii państwa (nowoczesnej legislacji) w walce z takimi zjawiskami, jak skrajna bieda, bezrobocie, wykluczenie społeczne, bezdomność. W dniu 12 sierpnia 2014 r. Rada Ministrów przyjęła Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Program ten zakłada w szczególności zmniejszenie wykluczenia dzieci i młodzieży oraz stworzenie nowych szans na rynku pracy. Rzecznik z zadowoleniem przyjął informację o tym zdarzeniu, ponieważ stanowi to realizację długo oczekiwanych kompleksowych działań nakierowanych na ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia

społecznego. Obecnie chodzi zatem o pełną realizację założonych w Programie celów, a w szczególności zmniejszenie odsetka osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (z 27,3% do 22% w 2020 r.).

W ocenie Rzecznika osiągnięcie zamierzonych celów wymagać będzie podjęcia różnorodnych działań, w tym adresowanych do osób mieszkających na obszarach popegeerowskich.

Do Rzecznika Praw Obywatelskich w poprzednich latach wpływały skargi od osób mieszkających na obszarach popegeerowskich, które odzwierciedlały niezadowolenie z sytuacji panującej na lokalnych rynkach pracy oraz z poziomu i jakości usług świadczonych przez powiatowe urzędy pracy. Problemy przedstawiane przez osoby bezrobotne dotyczyły głównie kłopotów ze znalezieniem zatrudnienia (lub innej pracy zarobkowej) oraz niemożności zaoferowania przez powiatowe urzędy pracy konkretnych ofert pracy (odpowiadających ich wykształceniu) lub ofert szkoleń, które pozwoliłyby zwiększyć szansę na podjęcie zatrudnienia. Z napływających skarg - niejednokrotnie bardzo emocjonalnych – wynikało także, że osoby zamieszkujące na terenach popegeerowskich mają zaniżone poczucie własnej wartości. Osoby te zwracały bardzo często uwagę, na to, że są pozbawione jakiegokolwiek opieki (pomocy) ze strony Państwa, a co się z tym wiąże nie mają żadnych perspektyw na poprawę swojej sytuacji życiowej (syndrom wykluczenia społecznego).

Na podstawie napływających skarg Rzecznik wystąpił do Ministra Pracy i Polityki Społecznej z wnioskiem o podjęcie działań, nakierowanych na zwiększenie pomocy oferowanej takim osobom przez publiczne służby zatrudnienia. W odpowiedzi Minister potwierdził potrzebę stworzenia programu działań na rzecz uzdrowienia sytuacji na terenach wiejskich, który uwzględniałby różne modele rozwojowe obszarów wiejskich, dopasowane do warunków regionalnych i lokalnych oraz konieczność ich monitorowania (RPO-583129 z dnia 29 września 2008 r.).

W opinii Rzecznika konieczne jest przeprowadzenie ponownych badań na temat efektywności działań, mających na celu aktywizację środowisk wiejskich. Raport taki został przeprowadzony w 2008 r. na zlecenie resortu pracy i obecnie istnieje potrzeba analizy skuteczności przyjętych rozwiązań, służących poprawie sytuacji na popegeerowskich rynkach pracy.

Rzecznik Praw Obywatelskich jako konstytucyjny organ ochrony przestrzegania praw i wolności, nie uczestniczy bezpośrednio w realizacji polityki społeczno-gospodarczej. Podejmowane na podstawie przepisów ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648) działania mogą jednak wpływać na korygowanie rozwiązań, w tym ze sfery polityki społecznej, naruszających w szczególności konstytucyjne wolności lub konstytucyjne prawa podmiotowe.

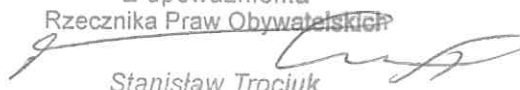
Pragnę poinformować, że w ostatnim czasie Rzecznik skierował do Trybunału Konstytucyjnego wnioski o stwierdzenie niezgodności art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r., poz. 361 ze zm.) w zakresie, w jakim ustala w pierwszym przedziale skali podatkowej kwotę zmniejszającą podatek w wysokości 556 zł 02 gr z art. 2 i art. 84 Konstytucji RP. W opinii Rzecznika, przepis dotyczący ustalenia wysokości kwoty wolnej od podatku narusza zasadę sprawiedliwości społecznej, wynikającą z Konstytucji RP. Należy zweryfikować założenie ustawodawcy, według którego przekroczenie kwoty wolnej od podatku, wynoszącej 3089 zł, pozwala obywatelom na jednoczesne zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych oraz uiszczanie podatków. Zdaniem Rzecznika obecne rozwiązanie krzywdzi podatników, bowiem wskazana kwota została określona w oderwaniu od przyjętych w obowiązującym prawie kryteriów ubóstwa. Wątpliwości budzi również brak stałego mechanizmu waloryzacji kwoty wolnej od podatku. W przypadku uznania przez Trybunał Konstytucyjny zasadności tych zarzutów powstanie konieczność skorelowania zasad uiszczania podatków i udzielania pomocy społecznej (V.511.868.2014 z dnia 3 października 2014 r.).

W reakcji na sytuację na rynku pracy, w tym w szczególności wobec znacznego rozwoju samozatrudnienia i zatrudnienia niepracowniczego, Rzecznik podjął także ostatnio w wystąpieniu do Ministra Pracy i Polityki Społecznej problem niedostatecznej ochrony przez państwo praw osób świadczących taką pracę, jak również państwowej kontroli nad warunkami wykonywania takiej pracy (art. 24 w związku z art. 20 Konstytucji). Dalsze działania Rzecznika w tym zakresie uzależnione będą od analizy stanowiska, zaprezentowanego w odpowiedzi na to wystąpienie (III.7041.33.2014 z dnia 19 listopada 2014 r.).

Choć przytoczone powyżej inicjatywy Rzecznika nie mają bezpośrednio związku z podniesioną przez pana Senatora kwestią ubóstwa na obszarach popegeerowskich rzutującą na sytuację dzieci i młodzieży w dostępie do edukacji, to jednak mogą spowodować podjęcie regulacji mających wpływ na ograniczenie sfery ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Chciałbym zapewnić, że problemy, podniesione w oświadczeniu senatora Jana Rulewskiego podczas 63. posiedzenia Senatu RP, pozostają w kręgu zainteresowań Rzecznika Praw Obywatelskich.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich